

EUROASIJSKÝ EXPRESS

ZIMNÍ SOLOVKY

Slavomír HORÁK

„To jsou stránky z lyrického deníku, napsaného v Arktice, na zemi France Josefa, kterou zde nazývají ZFI. Tato země sleduje hvězdy, přijímá ledoborce, předpovídá počasí, opravuje motory, bojuje se sněhy a zpívá písně na milované motivy. Zaručeně není v Arktice takový dům nebo stěna,

na kterých by nevisela fotografie ženy, manželky, milované. Odtud je přece všechno vidět jinak - velká země, rozloučení, láska...“ (Jurij Vizbor)

Vyjížděl jsem okolo poledne ze zasněžené Moskvy. Bylo to trochu na poslední chvíli. Malý batoh a skromná představa o tom, co mě čeká. Vždy jsem slyšel legendy o ruském severu, mám je zprostedkované písničkami mých oblíbených bardů - Vizbora nebo Gorodnického.

Ruský vlak je vždy místem setkání se zajímavými lidmi, ale to už je oteřpaná fráze. Tentokrát jsem měl na spolupouťující v plackaté štěstí - dvě německé učitelky, fajnové pani, se kterými jsem se skvěle pobavil o životě na severu. Přes veškerou drsnost života, který mi líčily, se nakonec přiznaly, že by neměnily svou krásnou tundu za něco jiného. Problém tam jsou samozřejmě veliké - malé výplaty, které často nedovolují ani vycestovat jímam. Na druhé straně většina lidí má někoho v rodině, kdo pracuje na ropných polích nebo v plynárenském průmyslu (Německý autonomní okruh patří mezi ekonomicky nejrozvinutější regiony Ruska, a to jsou hned jiné finance (proč třeba nejtí v rámci ropnou věz za 30 000 Rbl za měsíc, pravidelná výplata, práce ob týden).

Bohužel, s letadlem na Solovecké ostrovy mi neporadily dobře. Přijel jsem do Archangelska v sobotu a měl jsem z nádrží pospíchat na letiště, protože určitě bude nějaké letadlo - většinou se letá dopoledne kvůli polární noci. Tak jsem, popadaje dech, vpadl do letištní haly skopo kapsného letišťátka, odkud letají malá místní letadla do městeček na severu.

Nyní zde ale bylo pustó a pobled na letový řád mi prozradil, že v sobotu a v neděli nic neletá, tím méně na Solovky. Čekali mě dva dny, respektive dvě noci v Archangelsku. První „den“ (skutečně trochu v uvovzvkách - v deset hodin dopoledne svítá a ve tři hodiny je už tma) jsem tedy zůstal v Archangelsku, což je dosti typické sovětské město. Zaujímavé jsou asi dvě ulice s klasickými ruskými dřevěnými domky, charakteristické pro 19. a 20. století na ruském severu. Některé z nich však již byly ve stadiu rozkladu a neobydlené, mám strach, že z této nádhery postupně mnoho nezůstane.

klidný a vynikající - znovu svítilo slunko. Zrovna pomalu vycházelo, vznesli jsme se do oslnivé záře a hluboko dole pod námi se nejprve mihl v ranním rozbrusku Severodvinsk, uzavřené město atomových ponorek a ledoborců. Potom už jenom pod námi defilovaly nekonečné zamrzlé řeky, jezera a lesy Oněžského poloostrova na severozápad od Archangelska. Letěli jsem poměrně nízko a bylo možné rozeznávat i větší detaily. Vypadalo to, jako kdybychom chvílemi letěli nad chomáčky mechu (to byly ty lesy), přerušované drobnými kalužemi, které představovaly řeky a zakrouvenými nitkami stružek, vlastně řek, kterých je v této části Ruska opravdu požehnané. Potom pevnina skončila a přišlo Bílé moře, rovněž úplně zamrzlé (přejít po něm bych se tedy asi neodvážil, zkoušel jsem chodit později na ostrovech u jednoho zálivu a málem to dopadlo špatně).

Prohlédl jsem si klášter, bohužel vesměs jenom zvenku, což mě v první chvíli trochu zklamalo. Všude bylo prázdno. Zimní sezóna, navíc pondělí - všechno zavřené. Jenom občas se po areálu kláštera míhla nějaká postava, vypadalo to tak trochu jako z města duchů. No nic, řekl jsem si, snad se to ještě nějak vyřeší. Ono nakonec bylo lepší, že jsem nebyl nikde vevnitř, protože slunečné počasí venku opravdu stalo procházku okolo kláštera a městečka. Pár dřevěných a pár cihlových domků, dva obchody, jedna hospoda (bar-kafé), kde se drbou místní novinky, pošta, otevřená tříkrát týdně (ani jsem tak nekoupil pohledky), továrna na výrobu cihel, která ovšem pracovala ve dne v noci (kam se ty výrobky potom vozí, to jsem se nedověděl, ale továrna pracuje, a to je hlavně). Opravdu jako na posledním kraji světa... Byl jsem svědkem i fantastického přírodní-umělého úkazu. Všichni místní topí v pecích dřevem, tak najednou kouř z komínů zastínil slunce a vytvořila se velmi zvláštní atmosféra, kdy vše bylo vidět slunce, ale za temnou kouřovou clonou - to jsem si říkal, že jsem nejen na konci světa, ale konec světa už nastal - napadla mě slova písničky od Spirituálu Kvintetu „kam běžet mám, slunce rychle chladne“.

Večer jsem si chtěl zatopit v peci. Záleželo na něm, ale ukázalo se, že do komína jde rozhodně méně kouře, než dirami do místnosti. Dřevo bylo navíc trochu navlhle, a tak to za chvíli vypadalo v celém bytě jako v legendárním Londýně Twistových románů nebo jako opožděná nad kláštěrem - mlha a kouř. Bylo nutno rychle ukončit produkci, aby se nemuseli shromážďovat místní dobrovolní hasiči, tím spíše na sváteční večer. Musel jsem však snížit hladinou kouře alespoň na dýchacíou úroveň. Okny to nešlo, protože ta byla, jako všude v Rusku v tuto dobu, „zaklepaná“ (zalepená isolepem). Jediný otvor, kam bylo možno kouř poustět, zůstaly dveře do chodby, a to jsem musel dělat jen po menších dávkách, aby se to příliš nedostalo na chodbu. Dopadlo to dobře, byl jsem sice bez topení, ale dalo se to vydržet - počítal jsem okolo 10 stupňů, i když k ránu mi šla pára od pusy. Ještě dlouho po návratu jsem cítil ze svetru lehkou a trochu příjemnou vůni kouře. Když jsem to potom vyprávěl jedné své známé, navíc v dobré náladě, řekla mi, že jsem se po Solovkách trochu změnil a že už chápe proč. Kdo ví, čím jsem tam zatápel. Na svou obranu dodávám, že tambylo především březové dřevo. Druhý den jsem si přivstál (ono to není žádná legrace, těm dlouhým nocím prostě organismus podlehne) a šel na vánoční mši. Vydržel jsem to celých 5 hodin. Byla to neskatěně krásná duševní potravina, která měla zvláště v tomto prostředí své osobité kouzlo. Vždy jsem rád obdivoval atmosféru ortodoxních kostelů. Zde to mělo příchut vánočních svátků i obvyčejně blízkosti lidí, kteří mají k sobě blíž v odlehlejších končinách než ve větších městech. Několik lidí, svičky, teplo pravoslavní, které mi účarovalo, ale sám nejsem věřící. Alespoň jsem se donutil zapokapat si ruský Otčenáš.

Jakmile to všechno skončilo, ujal se mě sám jeden mnich a vyzpídal se, co jsem zač (bylo pochopitelně trochu napadné, že jsem tak těše stal v koutku, ani jsem nedutal). Byl docela příjemný, ale bohužel se moc ombouval, že si se mnou nemůže povídat déle, protože má ještě spoustu práce. Nakonec mi sehnal jednoho člověka, sice ne mnicha, ale místního pracovníka, trochu uzavřeného člověka. Provedl mě alespoň po kláštře, mohl jsem se podívat do reforektary, kuchyně, mlýnice, pekárný, jediné, kam mě nepustil, byly osobní cely mnichů. Nejvíce mě zajímala knihovna, ale tam se nesvítlo a tudíž moje případné studium v knihovně (měli otevřeno teoreticky do 7 hodin večer) vzalo za své. Nedostal jsem se ani do muzea, a to díky klasické situaci, kdy na území jednoho kláštera působí dvě instituce - klášter a muzeum a vzájemná komunikace občas skřípe - máme v tom pořádek, klíč má někdo jiný a dnes je zavřeno.

Okouzlení vystrídala praktická potřeba najít si ubytování. To se podařilo poměrně rychle. Bohužel ne v kláštře, jak jsem tajně doufal, ale jeden z místních lidí mi pronajal svůj prázdný byt. Topení na pec a už jsem měl představit dvou romantických večerů u praskajících polen. Trochu jsem se, pravda, přepočítal, ale o tom později. Ted bylo ale třeba využít chvíli světla, tím spíše, že tady byl den ještě kratší (Solovky jsou ještě asi 250 km na severozápad od Archangelska).

Okouzlení vystrídala praktická potřeba najít si ubytování. To se podařilo poměrně rychle. Bohužel ne v kláštře, jak jsem tajně doufal, ale jeden z místních lidí mi pronajal svůj prázdný byt. Topení na pec a už jsem měl představit dvou romantických večerů u praskajících polen. Trochu jsem se, pravda, přepočítal, ale o tom později. Ted bylo ale třeba využít chvíli světla, tím spíše, že tady byl den ještě kratší (Solovky jsou ještě asi 250 km na severozápad od Archangelska).

Okouzlení vystrídala praktická potřeba najít si ubytování. To se podařilo poměrně rychle. Bohužel ne v kláštře, jak jsem tajně doufal, ale jeden z místních lidí mi pronajal svůj prázdný byt. Topení na pec a už jsem měl představit dvou romantických večerů u praskajících polen. Trochu jsem se, pravda, přepočítal, ale o tom později. Ted bylo ale třeba využít chvíli světla, tím spíše, že tady byl den ještě kratší (Solovky jsou ještě asi 250 km na severozápad od Archangelska).

Okouzlení vystrídala praktická potřeba najít si ubytování. To se podařilo poměrně rychle. Bohužel ne v kláštře, jak jsem tajně doufal, ale jeden z místních lidí mi pronajal svůj prázdný byt. Topení na pec a už jsem měl představit dvou romantických večerů u praskajících polen. Trochu jsem se, pravda, přepočítal, ale o tom později. Ted bylo ale třeba využít chvíli světla, tím spíše, že tady byl den ještě kratší (Solovky jsou ještě asi 250 km na severozápad od Archangelska).

Okouzlení vystrídala praktická potřeba najít si ubytování. To se podařilo poměrně rychle. Bohužel ne v kláštře, jak jsem tajně doufal, ale jeden z místních lidí mi pronajal svůj prázdný byt. Topení na pec a už jsem měl představit dvou romantických večerů u praskajících polen. Trochu jsem se, pravda, přepočítal, ale o tom později. Ted bylo ale třeba využít chvíli světla, tím spíše, že tady byl den ještě kratší (Solovky jsou ještě asi 250 km na severozápad od Archangelska).

Okouzlení vystrídala praktická potřeba najít si ubytování. To se podařilo poměrně rychle. Bohužel ne v kláštře, jak jsem tajně doufal, ale jeden z místních lidí mi pronajal svůj prázdný byt. Topení na pec a už jsem měl představit dvou romantických večerů u praskajících polen. Trochu jsem se, pravda, přepočítal, ale o tom později. Ted bylo ale třeba využít chvíli světla, tím spíše, že tady byl den ještě kratší (Solovky jsou ještě asi 250 km na severozápad od Archangelska).